
**MTA Law Working Papers
2014/50**

**A rendőrségre vonatkozó
szabályozás változásai és
fennmaradó hiányosságai alapjogi
szempontból**

Kirs Eszter

Magyar Tudományos Akadémia / Hungarian Academy of Sciences

Budapest

ISSN 2064-4515

<http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>

Kirs Eszter: * A rendőrségre vonatkozó szabályozás változásai és fennmaradó hiányosságai alapjogi szempontból

A beszélgetéssorozat résztvevőjeként a rendőrségre vonatkozó szabályozás egyes, 2010-2014 között beállt változásaira és továbbra is fennmaradó hiányosságaira irányítottam a figyelmet. A felvetett témákat alapjogi szempontból aggályos mivoltuk miatt választottam ki, és az alábbiakban szereplő megjegyzéseimet a Magyar Helsinki Bizottság elemzése alapján állítottam össze. Bizonyos rendőri intézkedések, a büntetőeljárás során biztosítandó terhelti jogok és a rendőri szervek felelőssége képezi a jelen tanulmány tárgyát.

1. Rendőri intézkedések

1.1. Személy- és létesítménybiztosítási intézkedés

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 46. § szerint a védett személy biztonsága érdekében a rendőri szerv útvonalat, közterületet a forgalom elől elzárhat, nyilvános intézmények működését korlátozhatja, területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen, vagy onnan távozzék, illetve az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.

A rendelkezésen esett egyetlen változást a (2) bekezdés módosítása ejtette, melyet a 2011. évi CCVII. törvény 11. § eredményezett. A módosítás értelmében az ideiglenes védelem – melyet a védett személyek listáját tartalmazó kormányrendelet által ki nem jelölt, miniszter által megjelölt személy élvez – tartama a 12 hónapot nem haladhatja meg.

A szabályozáson ejtett e változás alapjogi relevanciával nem bír. Másfelől a jogalkotó elmulasztotta kiküszöbölni a rendelkezésben rejlő alapjog-korlátozási veszélyeket. Aggályosnak tekinthető a rendelkezés túlságosan általános megfogalmazása a jogbiztonság elve, a szabad mozgáshoz való jog, a gyülekezési jog és a hatékony jogorvoslathoz való jog szempontjából.

Az Alaptörvény B. cikk (1) bekezdése deklarálja Magyarország demokratikus jogállamiságát. A joguralom fontos elemét képező **jogbiztonság elve** értelmében a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben támasztott alkotmányos követelmény.¹ A vitatott rendelkezés értelmében az intézkedés elrendelésének oka minden esetben egy absztrakt veszélyhelyzet, a védett személy vagy létesítmény biztonságát fenyegető állapot pusztán lehetősége, amelyhez nem kapcsolódnak olyan szempontok, amelyek alapján mérlegelhető lenne az intézkedés elrendelésének indokoltsága. Érdemes e tekintetben összevetni a személy- és létesítménybiztonsági intézkedést az ahhoz hasonló biztonsági intézkedéssel. Az Rtv. 37. § szerint a biztonsági intézkedést alkalmazó rendőri szerv hasonlóképpen zárhat le területet, és akadályozhatja meg, hogy oda bárki belépjen, vagy onnan távozzon. Ugyanakkor ebben az esetben a területlezárás oka egy konkrétan felismerhető veszélyhelyzet, nevezetesen az önvészélyes állapot, vagy a személyeket, illetve anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet.

Az Alaptörvény XXVII. cikke és az Emberi jogok európai egyezménye (a továbbiakban: EJEE) Negyedik kiegészítő jegyzőkönyvének 2. cikke által alapjogi védelemben részesített **szabad mozgáshoz való jog** érvényesítésének leggyakoribb helyszíne a közút, a közterület. Az Alaptörvény VIII. cikke és az EJEE 11. cikke oltalma alatt álló **gyülekezési jog** részét

---

* Jogi előadó, Magyar Helsinki Bizottság; egyetemi docens (ME ÁJK).

¹ 23/2005. (VI. 17.) AB határozat, II. 2.1.

képezi a gyülekezés helyszínéül szolgáló terület megválasztásának szabadsága, minthogy a gyülekezéssel elérni kívánt cél szorosan kapcsolódhat a kiválasztott helyszínhez.² Az adott terület a személy- és létesítménybiztosítási intézkedés következtében kikerül a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény szerinti közterület minősítése alól, az adott területen kizárt lesz a gyülekezési jog gyakorlása. A közvetlenül fel nem ismerhető, absztrakt veszélyhelyzet, kockázat megszüntetése szükségessé teheti a szabad mozgáshoz való és a gyülekezési jog korlátozását, azonban ezzel a céllal az intézkedés, nevezetesen e jogok gyakorlásának kizárása nem tekinthető arányosnak. Egy adott közterület lezárásának hosszabb ideig történő fenntartása nem tekinthető a megjelölt cél, a védett személy absztrakt veszélyhelyzettől való megóvása eléréséhez szükséges legenyhébb intézkedésnek. A szabad mozgáshoz való jog és a gyülekezési jog nemcsak konkuráló helyzetbe kerülnek a lezárt terület vonatkozásában az intézkedés nyomán, hanem mindkét alapjog érvényesülése teljes mértékben kizárttá válik.

Az Alaptörvény XXVIII. cikkében és az EJEE 13. cikkében szereplő **hatékony jogorvoslathoz való jog** szempontjából is tekinthető problematikusnak a vitatott intézkedésről szóló rendelkezés. Az Rtv. 93. § értelmében a rendőri intézkedéssel kapcsolatos panaszokat az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetője bírálja el. A területlezárást rendszerint éppen az illetékességgel rendelkező rendőri szerv vezetője rendeli el, tehát ugyanaz a személy, aki az elsőfokú döntés meghozatalára jogosult a panaszeljáráásban. Ezáltal nem érvényesül a panaszos azon joga, hogy panaszát egy intézkedés elrendelőjétől különböző fórum bírálja el. A szabad mozgáshoz és gyülekezéshez való jogokkal szemben az elméleti veszélyhelyzet elkerülésének célja nem tekinthető legitimnek sem a hatékony jogorvoslathoz való jog korlátozása szempontjából. A veszélyhelyzet elkerülésének célja nem teszi szükségessé ennek az alapjognak a korlátozását.³

Az intézkedésre vonatkozó jogszabályhellyel kapcsolatban a fentiekben vázolt alapjogi aggályok reális formát öltöttek a jelenlegi és az ezt megelőző kormányzati hatalom működése során is. A 2006-ban elrendelt Kossuth-téri kordon és a 2013-ban lezárt Szent György tér esete figyelemre méltó az intézkedés normatív háttérének értékelése során.

A 2006. október 23-án egy hónapos időtartamra elrendelt **Kossuth téri kordon** indokoltnak volt tekinthető az októberi események és az azt követően az Aulich utcában mindennapi szinten tartott demonstrációk miatt. Azonban az intézkedés több hónapos időtartamra meghosszabbításra került 2006. november 22-én az ORFK Köztársasági Őrezred november 20-án kelt tájékoztató levelében szereplő okok miatt. Eszerint folyamatos értékelő-elemző munkát végeztek, melynek eredményeként megállapítható volt, hogy a veszélyeztetettségi szint nem csökkent. Ezen kívül a levélben utaltak az „aktuálpolitikai helyzetre”, mint az intézkedést megalapozó okra. Panasz eljárás tárgyát képezte az ügy,⁴ melyben a panaszosokat nem engedték át a rendőri szervek a Kossuth tér lezárt területén 2007. január 26-án, valamint nem hordtak azonosító jelvényt, és kérésre elmulasztották azonosítani magukat. Az évekig elhúzódó panasz eljárás végén a Fővárosi Bíróság 2010-ben hozott ítéletet.⁵ A bíróság úgy

² 3/2013. (II. 14.) AB határozat, [41]

³ Ld. a Magyar Helsinki Bizottság alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványát: http://helsinki.hu/wp-content/uploads/MHB_ABinditvany_Rtv46.pdf

⁴ Az Országos rendőrfőkapitánynak benyújtott panasz elérhető: http://helsinki.hu/wp-content/uploads/kordon_MHB_panasz_20070129-1.pdf

⁵ Fővárosi Bíróság, 27.K.31.354/2010/9. 2010. nov. 11. http://helsinki.hu/wp-content/uploads/kordon_Fovaros_i_Birosag_20101111.pdf

A Fővárosi Bíróság ítéletében szereplő következtetéseket az Emberi Jogok Európai Bírósága is alapul vette az EJEE 11. cikke értelmezése során, miközben a BRFK 2007. február 7-i elutasító határozatát vizsgálta a Patyi István által a Kossuth térre bejelentett demonstrációk vonatkozásában.

ítélte meg, hogy az intézkedést elrendelő rendőri szerv indokaként szolgáló, fent ismertetett okok olyan általános indokok, melyek minden konkrétumot nélkülöznek, nem tisztázzák, hogy milyen jogellenes cselekmények bekövetkezése volt várható. A közösségi közlekedés biztosításának érve nem elegendő az arányosság teljesülésének megállapításához. A magánszemélyek szabad mozgásának korlátozását jelenti az is, hogy a lezárt területen nem lehetett áthaladni. Másfelől hangsúlyozta a bíróság, hogy a panaszosi kérdésre, hogy miért nem volt elegendő az addig fenntartott szűkebb kordon, nem adott kielégítő választ az alperes. Ez alapján őt új eljárásra kötelezte, melynek nyomán a BRFK végül helyt adott a panasznak.⁶ Az intézkedésről szóló jogszabályhely változatlansága a későbbiekben további alapjogsértést tett lehetővé. A Kossuth téri kordon esetéhez hasonlóan merültek fel homályosan körvonalazott indokok a **Szent György tér 2013. márc. 7-i lezárásának** hátterében. A Terrorelhárítási Központ főigazgatója arra hivatkozva minősítette biztonsági művelti területnek a teret, hogy a Sándor-palota előtt nagy létszámú és jelentős gépjárműmozgással járó programokat bonyolítanak le, és mindeközben biztosítani kell a védett személyek szabad mozgását. A 2013. márc. 8. és 16. között fenntartott személy- és létesítménybiztosítási intézkedés eredményeként ellehetetlenült a gyülekezési jog gyakorlása. E szempontból különös jelentősége volt a fent említett elvnek, miszerint a gyülekezéshez való jog részét képezi a terület megválasztásának joga. A Sándor-palota előtti tér szimbolikus jelentősége az Alaptörvény 4. módosításának márc. 11-i elfogadásából eredt. Az ezt követő 5 napban volt lehetősége a köztársasági elnöknek visszautasítani a módosítás aláírását, melynek érdekében több demonstráció megrendezésre került, azonban egyikre sem kerülhetett sor a Köztársasági Elnöki Hivatal épülete előtt, minthogy azt lezárta a TEK. Ebből adódóan annak a 10 jogvédőnek a bejelentését sem vette tudomásul a BRFK, melyben tüntetési szándékukról értesítették a rendőrséget. Amikor megpróbálták a bejelentésükben szereplő időpontban a helyszínen gyülekezni, a rendőri szervek személyesen is megerősítették, hogy arra nincs lehetőségük. Az intézkedés indokoltsága megkérdőjelezhető volt az alapján, hogy az korábbi években nem volt szükség a terület lezárására a márc. 15-i ünnepek kapcsán, az adott időszakban nem került sor olyan rendezvényre, mely jelentős gépjárműmozgással járt volna, ünnepi előkészületeket nem lehetett tapasztalni, az intézkedéssel érintett lehetséges védett személy, Áder János pedig az ország határain kívül tartózkodott a tervezett demonstráció időpontjában.⁷ A kívánt gyülekezés 10 jogvédő részvételével legkevésbé sem idézett volna elő veszélyhelyzetet, mint ahogy a helyzetet a Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság is értékelte 2013. márc. 18-i, panaszosi kérelmet alaposnak találó végzésében.⁸ Az absztrakt veszélyhelyzetre hivatkozva foganatosított intézkedés konkrét veszélyhelyzetet nem teremtő gyülekezés gyakorlását tette kizárttá, mely nem felel meg az alapjog korlátozásához fűződő szükségességi és arányossági követelményeknek.

Patyi kontra Magyarország, 35127/08, 2012. ápr. 17, 18-27.

⁶ *A rendőrség elismerte: aránytalan volt a Kossuth tér lezárása 2006 novembere után – a BRFK helyt adott a Helsinki Bizottság panaszának a „kordonügyben”*, 2011. máj. 4.

<http://helsinki.hu/a-rendorseg-elismerte-aranytalan-volt-a-kossuth-ter-lezarasa>

⁷ *Bíróság vizsgálja a Sándor-palota környékének lezárását*, 2013. márc. 16.

<http://helsinki.hu/birosag-vizsgalja-a-sandor-palota-kornyekenek-lezarasat>

⁸ Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, 20.Kpk.45.258/2013/4. 2013. márc. 18.

<http://helsinki.hu/wp-content/uploads/szent-gyorgy-ter-lezaras-hatalyon-kivul-helyezes-anonim.pdf>

1.2. Fokozott ellenőrzés

Az Rtv. 30. § a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása céljával teszi lehetővé, hogy a rendőri szerv bárkit igazoltasson, bárki ruházatát és járművét átvizsgálja a szerv vezetője által kijelölt nyilvános helyen vagy közterületen. A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 26. § értelmében a fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, melynek végrehajtását az országos rendőrfőkapitány, a bűnügyi főigazgató és a rendészeti főigazgató akár az ország egész területére is elrendelheti.

Az Rtv. fokozott ellenőrzéséről szóló rendelkezésének szövegén nem végzett érdemi változtatást a jogalkotó 2010 és 2014 között. Nem szüntette meg az alapjogsérelemnek teret engedő hézagot. A részletes feltételrendszert nélkülöző jogszabályhely aggályokra ad okot a jogbiztonság elve, az emberi méltósághoz való jog, a magánélet védelme, a személyes szabadsághoz és a hatékony jogorvoslathoz való jog szempontjából.

A **jogbiztonság elve** szerint a közhatalmi szervek a jognak alárendelve, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket. A vonatkozó jogszabálynak alkalmasnak kell lennie arra, hogy az annak alapján eljáró hatóság cselekvésének jogszerűségét meg lehessen ítélni, és túl általánosan megfogalmazott jogszabályi rendelkezésként nem engedhet teret az önkényes jogalkalmazásra. A fokozott ellenőrzéséről szóló rendelkezés gyakorlatilag korlátlan felhatalmazást ad az igazoltatásra, ruházat, jármű és csomag átvizsgálására. Az intézkedés abban megjelölt indokai (bűncselekmény elkövetőjének elfogásának, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzésének, megakadályozásának célja) bármikor fennállnak, nem kell felmerülnie arra vonatkozó gyanúnak, hogy az intézkedés alá vont személy összefüggésbe hozható egy adott bűncselekménnyel, vagy épp a közbiztonságot veszélyeztető cselekménnyel. A területi illetékességet szabályozó BM rendelet értelmében pedig az országos rendőrfőkapitány, a bűnügyi főigazgató és a rendészeti főigazgató területi és időbeli korlátozás nélkül, akár az egész ország területére, bármely időtartamra elrendelheti az intézkedést. Ebben a periódusban az igazoltatásra egyébként vonatkozó garanciális rendelkezések nem lesznek alkalmazandók az ország egész területén. Az intézkedés korlátlan alkalmazásának előfordulását demonstrálta, amikor az országos rendőrfőkapitány fokozott ellenőrzést rendelt el az ország egész területére nézve 2013. márciustól júliusig terjedő időtartamban az illegális migrációval kapcsolatos rendőri feladatok, valamint a lakosság biztonságérzetének javítása okán.⁹ Tanulságos az Rtv. 2007. évi módosítása, mellyel az igazoltatás lehetséges okai éppen azért kerültek részletes megállapításra, mert a korábbi, konkrét feltételrendszert nélkülöző rendelkezés nem felelt meg a rendőri intézkedéssel szemben támasztható garanciális elveknek.¹⁰ Másfelől a korlátok nélkül elrendelhető intézkedés ellentmond a BM rendelet 26. § tartalmának is, minthogy az abban megjelölt összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenységet értelemszerűen nem lehet az egész ország területén több hónapon keresztül folytatni.

Az Alaptörvény II. cikkének oltalma alatt álló **emberi méltósághoz való jog** és a VI. cikkben, valamint az EJEE 8. cikkében szereplő **magánélet védelméhez való jog** sérelmét idézheti elő az intézkedés, amennyiben bűncselekmény gyanújával nem érintett, közbiztonságot semmilyen módon nem veszélyeztető állampolgárokat nyilvános helyen kellemetlen, esetleg

⁹ http://hvg.hu/itthon/20130331_Fokozott_ellenorzes_hetfotol_bevandorlokr

¹⁰ 2007. évi CLXXI. törvény a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény módosításáról, 5. §

megalázó helyzetbe hoz a rendőri intézkedés. Fokozottan érvényesül ez akkor, amikor a rendőri szerv indokolatlanul vizsgálja át az érintett személy ruházatát, csomagját, személyes tárgyakat a nyilvánosság elé tárva.

A fokozott ellenőrzésre vonatkozó jogszabályhely általános jellegű megfogalmazása kizárja az érdemi elbírálás lehetőségét, minthogy nem ad jogszerűségi mércét az intézkedést minősítő bíró kezébe. Ebből adódóan a bírói eljárás pusztán formalitássá redukálódhat, ezzel kiüresítve a panaszos **hatékony jogorvoslathoz való jogát**. Önmagában a bírói út igénybevételenek formális biztosítása nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez.¹¹ Ennek megfelelően egyetlen eset sem ismert, melyben bármely hatóság jogellenesnek minősítette volna a fokozott ellenőrzés keretei közt fogantatosított intézkedést. Tanulságos e szempontból a 2013. március 30-án a Sirály nevű közösségi térben fogantatosított intézkedések esete. A Független Rendészeti Panasztestülethez (a továbbiakban: FRPT) forduló panaszos ügyében - akit az igazoltatáson kívül kikísértek az eljáró rendőri szervek, hogy ruházatát átvizsgálják - az eljárás retorziós, megalázó és ezek miatt súlyosan jogsértő jellege megállapításra került, a vonatkozó jogszabályhely általános szövegezése eredményeként a fokozott ellenőrzés jogszerűségének vitatását nem tudta megalapozottnak ítélni a testület.¹² A panaszos az Emberi Jogok Európa Bíróságához fordult, minthogy annak joggyakorlata értelmében a fokozott ellenőrzésre vonatkozóhoz hasonló jogszabályi rendelkezés előidézheti az emberi jogok sérelmét.¹³

A fokozott intézkedés végül az Alaptörvény IV. cikkében és az EJE 5. cikkében szereplő **személyes szabadsághoz való jog** sérelméhez is vezethet, minthogy az igazoltatásnak magát alá nem vető állampolgárral szemben a rendőri szerv az előállítás és a legfeljebb 24 órás biztonsági őrizet eszközeihez folyamodhat az Rtv. 33. és 38. § értelmében.¹⁴ Ha pedig már az igazoltatás alapjai is kétségesek, ez jogellenes fogva tartást eredményezhet.

2. A büntetőeljárás során biztosítandó terhelti jogok

2.1. Videofelvétel készítése az első kihallgatáson

A Magyar Helsinki Bizottság által 2004-ben készített kutatás szerint a kihallgatott gyanúsítottak jelentős része állította, hogy a hatóságok valamilyen nyomást gyakoroltak velük szemben a bűnösséget igazoló bizonyíték kicsikarása érdekében. A megkérdezettek 35,9

---

¹¹ 7/2013. (02. 26.) AB határozat, [24]

¹² Ld. a Testülethez benyújtott panaszt: http://helsinki.hu/wp-content/uploads/frpt_panaszfin_anonim2.pdf

A Testület állásfoglalása: <http://helsinki.hu/wp-content/uploads/FRPT-allasfoglalas-an.pdf>

A Magyar Helsinki Bizottság Alapvető jogok biztosához benyújtott beadványa: http://helsinki.hu/wp-content/uploads/MHB_ombudsmani_inditvany_fokozott_ellenorzes_201307.pdf

¹³ A Gillan and Quinton kontra Egyesült Királyság ügyben az EJE megállapította az EJE 8. cikk, a magánélet védelméhez való jog sérelmét a terrorizmus elleni küzdelem jegyében fogantatosított igazoltatásokra, jármű- és csomagátvizsgálásokra vonatkozó jogszabályi rendelkezések vonatkozásában. Hangsúlyozta, hogy a tény, hogy az intézkedésre nem a magánszférában, hanem közterületen került sor, csak súlyosbító tényező a magánülethez való jog szempontjából. A vitatott jogszabályhely nem ment át a Bíróság szükségesség tesztjén, minthogy csak hasznosságot, előnyösséget követelt az elérni kívánt célok szempontjából. A törvényi felhatalmazás olyan széles, hogy a kérelmezők súlyos akadályokba ütköznek, ha azt próbálnák bizonyítani, hogy a jóváhagyás túlterjeszkedik a törvényi felhatalmazás keretein, vagy éppenséggel hatalommal való visszaélést valósít meg. *Gillan and Quinton v. United Kingdom*, 4158/05, Judgment, 28 June 2010, 58-87.

¹⁴ A Novotka kontra Szlovákia ügyben a gyanús viselkedésre hivatkozva fogantatosított, a személyazonosság igazolása céljából a rendőrségre történő előállítását fogva tartásnak minősítette az EJE, mindamellett, hogy a teljes intézkedés ötvenöt percig tartott.

Novotka v. Slovakia, 47244/99, Decision as to the Admissibility, 4 November 2003, 2.

százaléka állította, hogy a rendőr szabadlábbon való védekezést ígért, amennyiben a gyanúsított beismerő vallomást tesz, és 27,88 százalék állította, hogy a kihallgatást végző személy előzetes letartóztatást, illetve annak meghosszabbítását helyezte kilátásba, amennyiben nem tesz beismerő vallomást.¹⁵ A meg nem engedett nyomásgyakorlás elejét vehetné a terhelti kihallgatások feltétlen rögzítése képfelvevő készülékkel. Ezen kívül kifogná a szelet a panaszt alaptalanul benyújtók vitorlájából.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 167. § értelmében a nyomozó hatóság elrendelheti a nyomozati cselekmény rögzítését kép- vagy hangfelvevő készülékkel, valamint köteles elrendelni azt, ha a gyanúsított, a védő vagy a sértett ezt a költségek egyidejű előlegezésével indítványozza.

A fenti, rendőri nyomozati tevékenységet érintő rendelkezést nem módosította a 2010-2014 közötti időszakban aktív jogalkotó. A fent javasolt módosítást indokolná az is, hogy visszatérő problémaként jelentkezik az első kihallgatás során, hogy a védő nincsen jelen, minthogy későn értesítették a nyomozati cselekmény időpontjáról, vagy oly módon (pl. éjszaka fax útján), ami kizárta tette a részvételét. Ekkor a vitatott jogszabályhely szerint kizárólag a terhelt saját kezdeményezésén múlik, hogy készül-e videofelvétel. Ugyanakkor a terhelttől nem várható el az első kihallgatás alkalmával adott stressz hatása alatt, hogy a felvétel készítését kezdeményezze. Az sem elhanyagolható tényező, hogy sok terhelt esetében jelentősnek számít a felvétel készítésével járó költségek összege is, így annak megelőzése nem feltétlenül áll módjában.¹⁶

2.2. Terhelt tájékoztatáshoz való joga

A Be. 117. §, mely szerint a terhelt kihallgatása előtt meg kell állapítani személyazonosságát, és tájékoztatni kell jogairól, gyakorlatilag kizárólag a hallgatáshoz való jogról adott tájékoztatás kötelezettséget rögzíti. A rendelkezést annyiban módosította a 2013. évi CLXXXVI. törvény 13. §-a, hogy az értesítési címet is meg kell kérdezni a terhelttől. Ez a módosítás nem küszöbölte ki a hézagot, mely a jogszabályhely garanciális jellege tekintetében adott. Így a terhelt megfelelő tájékoztatáshoz való joga továbbra sem érvényesül.

Az Alaptörvény XXIV. cikkének oltalma alatt álló tisztességes eljáráshoz való joggal, sem pedig a büntetőeljárásban való tájékoztatáshoz való jogról szóló 2012/13/EU Irányelvvel sincs összhangban magyar szabályozás e pontja, minthogy annak nyomán gyakorlatilag szóban tájékoztatják a terheltet első kihallgatása során terhelti jogairól. A tájékoztatás a hallgatáshoz való joghoz fűződő jogosultságokra korlátozódik. Írásbeli tájékoztatást csak a kihallgatásról készült jegyzőkönyv tartalmaz, melyben azonban nem szerepelnek a terhelt alapvető jogaihoz fűződő információk, mint az eljárás irataihoz való hozzáférés módja, az új kirendelt védő választásához fűződő jog arra az esetre, ha a hatóság által kirendelt védő munkája nem kielégítő, vagy éppen a korábban tárgyalt képfelvétel készítésének indítványozására vonatkozó jogosultság.

---

¹⁵ Kádár András Kristóf: *A vétkeesség vélelme*, Magyar Helsinki Bizottság, 2004, 69. o.
http://helsinki.hu/wp-content/uploads/A_vetkesseg_velelme-1.pdf

¹⁶ Fair Trials International: *Közlemény helyi szakértői csoport (Magyarország) találkozájáról – Előzetes letartóztatás Magyarországon*, 2013. febr. 21. 3. o.
<http://www.fairtrials.org/wp-content/uploads/Hungary-PTD-communicue-Hungarian.pdf>

3. A rendőri szervek felelőssége

3.1. Mentésítés

Az 1996. évi XLIII. szolgálati törvény 56. § alá a 2011. évi CLXXXIV. törvény 9. § (4) bekezdése iktatta be a (6a) bekezdést. Ezzel a jogalkotó visszahozta a 2010. január 1-jével megszüntetett szabályt, miszerint a rendőr alkalmatlanságának megállapításától a miniszter eltekinthet, ha a bíróság a büntetőjogi felelősséget megállapító jogerős ítéletében a kiszabott szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztette és az elmarasztalás alapjául szolgáló magatartás a további szolgálatellátást feltehetően hátrányosan nem befolyásolja. A korábbi szabályozás csak az egy évet meg nem haladó szabadságvesztés büntetések eseteire vonatkozott, a jelenlegi szabályozásban azonban már ez a korlátozás sem köti a miniszter kezét. Talán elképzelhető olyan különleges helyzet, amikor a felfüggesztett börtönbüntetés mellett túlságosan súlyos szankció lenne a szolgálati méltatlanság megállapítása. Ha így lenne, akkor ennek kimondására azonban csakis az összes körülményt jól ismerő, független és pártatlan bíróságnak lenne szabad lehetőséget biztosítani.¹⁷

3.2. A Független Rendészeti Panasztestület hatásköre és a panasz előterjesztésének határideje

Az Rtv. 93. § szerint a rendőri szerv intézkedésével szemben panaszt benyújtó személynek a jogsérelemlről való tudomásszerzéstől számított **20 napos határidővel** kell számolnia. A korábbi 8 napos határidőt a 2012. évi CCXIV. törvény 109. § (4) c) bekezdésével emelte 20 napra a jogalkotó. A változás a hatékony jogorvoslathoz való jog érvényesülése szempontjából üdvös, azonban továbbra sem érthető, miért tesz különbséget a szabályozás a „rendes” rendőrségi panasz eljárásban érvényesülő 30 napos (Rtv. 93/B. § (2) bek.) és a Testülethez történő panasz benyújtás határideje között.

A **Testület vizsgálati jogosultságát** meghatározó rendelkezés, az Rtv. 93/A. § (1) bekezdése érintetlen maradt. Ennek értelmében a Testület felvilágosítást kérhet a rendőrségtől, valamint az összes olyan iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet, adatot, körülményt, tényt, eljárást megismerhet, ami a vizsgált intézkedéssel összefügg. Előfordulhat, hogy a rendőrségi intézkedés az alapjogsértésen kívül bűncselekmény gyanúját is kelti, így a Testület vizsgálatával párhuzamosan büntető eljárás is indulhat. Ilyen esetekben az okoz komoly nehézséget, hogy a Testület hivatalos úton nem fér hozzá a büntető eljárás irataihoz, mivel a Be. nem nevesíti az iratok megismerésére jogosultak között. Miután az ügyvel kapcsolatos iratok az eljárást folytató hatóságokhoz kerülnek, a Testület csupán reménykedhet abban, hogy azok közül maradt néhány, amely a rendőrségnél továbbra is rendelkezésre áll, beszerezhető. Míg a rendőrségi panasz eljárás esetében az intézkedő rendőr meghallgatása az eljárás természetes része, addig a Testület vizsgálata tekintetében ez korántsem egyértelmű. Az Rtv. által kínált vizsgálati jogosítványok közül mindössze a felvilágosítás-kérés kategóriájának kiterjesztő értelmezése ad felhatalmazást a Testületnek arra, hogy az érintett rendőrök meghallgatásának eszközével éljen. A felvilágosítás teljesítése felől azonban a rendőri szerv

---

¹⁷ Zádori Zsolt: *A miniszter megbocsát*, Helsinki Figyelő, 2013. ápr. 23.
<http://helsinkifigyelo.hvg.hu/2013/04/23/a-miniszter-megbocsat/>

mérlegelési jogkörében dönt. A megfelelő eljárásjogi garanciákkal együtt ezt érdemes lenne a vizsgálati jogosítványokról szóló rendelkezések közé ültetni.¹⁸

---

¹⁸ Fodor-Lukács Krisztina – Kádár András Kristóf – Kovács Judit – Körtvélyesi Zsolt – Nagy Gusztáv: *Másfél év a mérlegen – A Független Rendészeti Panasztestület gyakorlatának elemzése*, Magyar Helsinki Bizottság, 2009, 50-54. o.

© Kirs Eszter, MTA TK

MTA Law Working Papers

Kiadó: MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont

Székhely: 1014 Budapest, Országház utca 30.

Felelős kiadó: Körösnéyi András főigazgató

Szerkesztő: Szalai Ákos

Honlap: <http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>

Email: szalai.akos@tk.mta.hu

ISSN 2064-4515